

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Παγκόσμια Ημέρα Πολεοδομίας και Χωροταξίας – 8 Νοεμβρίου 2025

«Χωρικός Σχεδιασμός για Ανθεκτικές, Δίκαιες και Βιώσιμες Κοινωνίες»

Ο Σύλλογος Ελλήνων Μηχανικών Πολεοδομίας, Χωροταξίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης – Περιφερειακό Τμήμα Κρήτης (ΣΕΜΠΧΠΑ Π.Τ. Κρήτης) συμμετέχει στον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Πολεοδομίας και Χωροταξίας, που καθιερώθηκε το 1949 και τιμάται κάθε χρόνο στις 8 Νοεμβρίου, σε περισσότερες από τριάντα χώρες. Η ημέρα αυτή αποτελεί υπενθύμιση του καίριου ρόλου που διαδραματίζει ο χωρικός και πολεοδομικός σχεδιασμός στην οργάνωση του χώρου, στην προστασία του περιβάλλοντος και στη διασφάλιση αξιοβίωτων συνθηκών για όλους τους πολίτες. Σε μια εποχή πολλαπλών προκλήσεων, όπως η κλιματική κρίση, η ενεργειακή αστάθεια, η αστικοποίηση και οι διαρθρωτικές ανισότητες, ο σχεδιασμός του χώρου οφείλει να λειτουργεί ως πυλώνας συνοχής, ανανέωσης και βιωσιμότητας, αποσκοπώντας στην ανάδειξη του στρατηγικού του ρόλου.

Ο ρόλος του χωρικού σχεδιασμού στη σύγχρονη εποχή

Ο χωρικός σχεδιασμός περισσότερο από ποτέ, καλείται να λειτουργήσει ως **οριζόντιο και συντονιστικό εργαλείο** πολιτικής για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, της κοινωνικής συνοχής και της ανθεκτικότητας των τόπων. Δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται πλέον ως μια απλή τεχνική διαδικασία, αλλά ως μια ολοκληρωμένη πολιτική και κοινωνική επιλογή για το πώς θα ζούμε στον χώρο. Οι αλληπάλληλες κρίσεις των τελευταίων ετών (οικονομική, υγειονομική, ενεργειακή και κλιματική) ανέδειξαν τα όρια των παραδοσιακών και αποσπασματικών προσεγγίσεων και την ανάγκη για υιοθέτηση **νέων, ολοκληρωμένων μοντέλων**

σχεδιασμού, που συνδυάζουν τη χωρική διάσταση με την ενέργεια, την τεχνολογία και την κοινωνική δικαιοσύνη.

Η **Νέα Αστική Ατζέντα των Ηνωμένων Εθνών**, οι **Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (Ατζέντα 2030)** και οι ευρωπαϊκές πολιτικές για την **Πράσινη και Ψηφιακή Μετάβαση** επαναφέρουν στο προσκήνιο τη σημασία των πόλεων, των οικισμών και των περιφερειών ως φορέων αλλαγής. Η χώρα μας, μέσα από τα νέα **Τοπικά Πολεοδομικά Σχέδια (ΤΠΣ)**, τα **Ειδικά Χωροταξικά Πλαίσια**, εισέρχεται σε μία νέα εποχή έχοντας τη δυνατότητα να χαράξει μια νέα πορεία προς τον χωρικά δίκαιο, συμμετοχικό και ανθεκτικό μετασχηματισμό, με στόχο μια πιο «έξυπνη» και περιβαλλοντικά ευαίσθητη χωρική οργάνωση.

Η Κρήτη σε μετάβαση – μεγάλα έργα και προκλήσεις χωρικού σχεδιασμού

Η Κρήτη βρίσκεται σήμερα στο επίκεντρο σημαντικών έργων υποδομής και στρατηγικών επενδύσεων, που θα επηρεάσουν βαθιά τη χωρική και την κοινωνικοοικονομική της φυσιογνωμία. Υλοποιούνται σήμερα έργα υποδομής και χωρικού σχεδιασμού μεγάλης σημασίας, τα οποία μετασχηματίζουν τον χώρο, τη συνδεσιμότητα και τις αναπτυξιακές δυνατότητες του νησιού:

Νέο Αεροδρόμιο Καστελίου – σύνδεσμοι & υποδομές

Η κατασκευή του νέου αεροδρομίου στο Καστέλι, με προϋπολογισμό που προσεγγίζει τα 522 εκατομμύρια ευρώ, έχει υπερβεί το 60 % της προόδου και σχεδιάζεται να ολοκληρωθεί έως το έτος 2027, με δοκιμαστική λειτουργία το 2028. Έχουν εγκριθεί περιβαλλοντικοί όροι για δύο κρίσιμες οδικές διασυνδέσεις με σήραγγες προς τον Βόρειο Οδικό Άξονα Κρήτης και η σύνδεση με την οδό Ηρακλείου – Βιάννου (με έμφαση στη μείωση εκπομπών CO₂).

Βόρειος Οδικός Άξονας Κρήτης (ΒΟΑΚ)

Το κομβικό τμήμα **Χανιά – Ηράκλειο** έχει ήδη συμβασιοποιηθεί και είναι ενταγμένο σε υψηλό ρυθμό υλοποίησης. Το έργο προβλέπει δύο λωρίδες ανά κατεύθυνση και Λωρίδα Έκτακτης Ανάγκης (ΛΕΑ), 46 ανισόπεδους κόμβους, περίπου 14 χλμ. σήραγγες και 40 γέφυρες συνολικού μήκους 8,67 χλμ. Στόχος είναι η ολοκλήρωση μέσα στα επόμενα 5 – 6 έτη από το έτος 2025. Το τμήμα **Νεάπολη – Άγιος Νικόλαος** αναβαθμίζεται, με παράλληλη επέκταση άλλων τμημάτων μέσω σύμβασης ΣΔΙΤ.

Ηλεκτρική διασύνδεση Κρήτης – Αττικής

Εξασφαλίζεται πλέον η ενεργειακή αυτάρκεια και σταθερότητα του συνόλου του νησιού της Κρήτης, μειώνοντας δραστικά τις εκπομπές CO₂ και ανοίγοντας τον δρόμο για **περαιτέρω ένταξη Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας** στο δίκτυο.

Παράλληλα, τα νέα **Τοπικά Πολεοδομικά Σχέδια (ΤΠΣ)** που εκπονούνται σε δήμους του νησιού, καθώς και τα **Σχέδια Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ)**, δημιουργούν το θεσμικό υπόβαθρο για πιο λειτουργικές, προσβάσιμες και περιβαλλοντικά υπεύθυνες πόλεις και συνθέτουν μια νέα εικόνα συνδεσιμότητας, κινητικότητας και ανάπτυξης

Η υλοποίηση των έργων αυτών απαιτεί **συντονισμό χωρικών, περιβαλλοντικών και ενεργειακών πολιτικών**, διασφάλιση **συμμετοχικότητας** και **διαφάνειας** στη λήψη **αποφάσεων**, αλλά και **τεκμηριωμένη παρακολούθηση** των χωρικών επιπτώσεων. Ο ΣΕΜΧΙΠΙΑ Π.Τ. Κρήτης επισημαίνει ότι ο χωρικός σχεδιασμός δεν αποτελεί απλώς τεχνικό εργαλείο, αλλά **μηχανισμό κοινωνικής ευθύνης** και **πολιτισμικής επιλογής** για το μέλλον του νησιού.

Οι Μηχανικοί Πολεοδομίας, Χωροταξίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης στη νέα εποχή

Η ειδικότητα των ΜΧΠΑ στηρίζεται στην ικανότητα **σύνθεσης διαφορετικών επιστημών** και στην **προώθηση συλλογικών, συμμετοχικών διαδικασιών**. Η ενεργή παρουσία τους σε κάθε στάδιο του σχεδιασμού, από τη στρατηγική ως την εφαρμογή, είναι προϋπόθεση για τη δημιουργία χώρων δίκαιων, ασφαλών και βιώσιμων.

Όπως ανέδειξε πρόσφατα ο ΣΕΜΠΧΠΑ στο συνέδριο του Βόλου (2025), ο σύγχρονος ρόλος του μηχανικού διευρύνεται και μετασχηματίζεται. Καλείται πλέον να συνδυάζει **επιστημονική τεκμηρίωση, ανάλυση δεδομένων, νομοθετική επάρκεια και επικοινωνιακές δεξιότητες**, με έμφαση σε νέες θεματικές όπως:

- **Ανθεκτικότητα και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή**
- **Τεχνητή νοημοσύνη και ψηφιακά εργαλεία στον χωρικό σχεδιασμό**
- **Θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμός και διαχείριση κινδύνων**
- **Κυκλική οικονομία και πράσινες υποδομές**

Ο ρόλος του ΜΠΧΠΑ δεν είναι πλέον περιθωριακός, αλλά αντιθέτως αποτελεί κρίσιμο κόμβο ανάμεσα στη θεωρία και την εφαρμογή, στην πολιτική και την τεχνική και ανάμεσα στο όραμα και το έργο. Αναδεικνύεται εύλογα λοιπόν ως συντονιστής των πολιτικών του χώρου, φορέας καινοτομίας και διαμεσολαβητής της κοινωνικής συμμετοχής.

Προοπτικές και κάλεσμα

Ο ΣΕΜΠΧΠΑ Π.Τ. Κρήτης αναγνωρίζει ότι η μετάβαση σε ένα **νέο πρότυπο χωρικού σχεδιασμού** απαιτεί θεσμική συνέπεια, διαφάνεια, επιστημονική τεκμηρίωση, διατομεακή συνεργασία, συμμετοχικότητα και επαρκείς μηχανισμούς υλοποίησης.

Μέσω της συστηματικής παρακολούθησης των παραπάνω έργων, των ενιαίων προδιαγραφών για τα ΤΠΣ, των βέλτιστων πρακτικών συμμετοχής των πολιτών και των φορέων αλλά και της στήριξης της ειδικότητας των ΜΠΧΠΑ, δύναται να χαραχθεί μία στρατηγική που θα συνδυάζει την τεχνική επάρκεια με το όραμα, την αξιοποίηση υποδομών με την προστασία του τοπίου, και την ανάπτυξη με την ποιότητα ζωής.

Ο σχεδιασμός πλέον οφείλει να ενσωματώνει τα ζητήματα της ενέργειας, της βιοποικιλότητας, της πολιτιστικής κληρονομιάς, της κοινωνικής ένταξης και της ανθεκτικότητας απέναντι στην κλιματική κρίση, όχι ως αποσπασματικές παραμέτρους, αλλά ως **πυρήνα των πολιτικών χωρικής ανάπτυξης και εργαλείο συλλογικής προόδου**.

Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Πολεοδομίας και Χωροταξίας, ο ΣΕΜΠΧΠΑ Π.Τ. Κρήτης καλεί όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, Αυτοδιοίκηση, Πανεπιστήμια, επαγγελματικούς συλλόγους και πολίτες, σε **διάλογο, συνέργεια και κοινό όραμα** για μια Κρήτη που θα αποτελεί παράδειγμα βιώσιμης και ισόρροπης χωρικής ανάπτυξης.

Για την Δ.Ε. του ΣΕΜΠΧΠΑ Π. Τ. Κρήτης

Ο Πρόεδρος

Στρογγυλός Νικόλαος

Η Γραμματέας

Λουράκη Χρυσή